

Национален институт на правосъдието
“Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния институт на правосъдието”
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

СПЕЦИАЛНИ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА

Красимир Шекерджиев, съдия във
Върховния касационен съд

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА СРС В ПРОЦЕСА НА ДОКАЗВАНЕ И ЧЛ. 6 ЕКПЧ

- равенство на средствата
- състезателен процес
- лично участие в съдебния процес
- публичност

Състезателен процес -отклонения

- неразкриване на защитата на отделни доказателствени материали;
- използване на показания на свидетел, при получаването на които обвиняемият не е присъствал и не е могъл да разпита свидетеля;
- получаване и използване на показания от лице с неизвестна на защитата самоличност;

Използване на СРС и чл. 8 ЕКПЧ

- Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.

Допустимата намеса на държавата в правото по чл.8

- “троен тест” за допустимост: преценява се последователно дали е законна /предвидена в национален закон/, дали преследва легитимна цел и дали е необходима в едно демократично общество.

Тайни мерки за наблюдение- намеса В ЛИЧНИЯ И СЕМЕЙНИЯ ЖИВОТ

- Решение от 28.06.2007 г. на ЕСПЧ по делото Екемджиєв срещу България (Ekemdjiev v. Bulgaria) по жалба № 62540/2000 г.
- минимални гаранции, които трябва ясно да са уредени в закона, за да се избегнат злоупотреби - да е налице ясна формулировка за: вида на престъпленията, за които могат да се използват СРС; категориите лица, които подлежат на контрол чрез СРС; ограничение на продължителността на използване на СРС; процедура по даване на разрешение за прилагане на СРС, използване и съхранение на получените данни; предпазните мерки, които се вземат при съобщаване на получените данни на трети лица; обстоятелствата, при които получените данни могат или трябва да бъдат заличени.

Специални разузнавателни средства

- Правен регламент;
- Закони за изменение и допълнение на ЗСРС;

Специални разузнавателни средства - определение

- специални разузнавателни средства са техническите средства и оперативните способности за тяхното прилагане, които се използват за изготвяне на вещественни доказателствени средства;
- „техническите средства” - „електронни и механични съоръжения, както и вещества, които служат за документиране на дейността на контролирани лица и обекти”;
- „оперативните способности” се определят чрез тяхното изчерпателно изброяване;

Специални разузнавателни средства

- Цели на използване;
- Приложно поле съобразно чл. 12 от ЗСРС;

Специални разузнавателни средства – приложно поле

- приложното поле на СРС е ограничено до изчерпателно изброените в чл. 172, ал. 2 от НПК престъпления, като допълнителен критерий, ограничаващ използването им в наказателния процес е изискването да се касае за тежки умишлени престъпления;
- съответните обстоятелства да не могат да бъдат установени по друг начин или установяването им да е свързано с изключителни трудности;

Специални разузнавателни средства - процедура

- Органи, оправомощени да искат използване на СРС;
- Изисквания към съдържанието на искането;
- Санкция от органа по чл. 15 от ЗСРС.
Разпореждането на председателя на съда има значение на условието, без което не може да се проведе законно събиране на ВДС чрез СРС.
- Разпореждане за прилагане на СРС;

Специални разузнавателни средства - процедура

- **Решение № 504/2005г., III НО** - законът определя *сложен фактически състав* от две категории писмени разрешения с нееднакво правно значение, но без наличието на които не може да се извърши валидно събиране на вещественно доказателство чрез СРС. Първото разрешение е за използването на СРС и е на органа по чл. 111а НПК /отм./, сега - чл. 174 НПК и липсата му води до негодност на събраните посредством този способ ВДС. Второто разрешение, съгласно чл. 111б НПК, респ. чл. 175, ал. 2 от НПК - на Министъра на вътрешните работи е условие за техническата обезпеченост на събирането на ВДС чрез СРС и поначало има техническо значение за изпълнение на разрешението за използването на СРС, защото е предпоставено от разрешението на органа по чл. 111а НПК /чл. 174 от НПК/. Дали това разрешение ще съвпада или ще последва по време разрешението на органа по чл. 111а НПК /чл. 174 от НПК/, няма да опорочи валидността на самото действие - събирането на ВДС чрез СРС, стига то да е налице, да е издадено от Министъра на вътрешните работи и действието да е осъществено от предвидените в закона технически дирекции на МВР по чл. 20 ЗСРС.

Специални разузнавателни средства – срок за прилагане

- Прилагането на СРС е ограничено със срок като израз на необходимостта от защита на конституционно установените права и свободи на гражданите, като лимитирането на срока е своеобразен баланс между обществения интерес и защитата на личната сфера на гражданина.
- Срок на прилагане в различните хипотези;
- Продължаване на срока.

Специални разузнавателни средства – прекратяване на използването им

- Прекратяване на използването от органа, направил искането – когато е постигната целта и когато прилагането не дава резултати.
- Прекратяване от структурите по чл. 20 от ЗСРС.

Специални разузнавателни средства

- Изготвяне на ВДС;
- Протокол – изисквания за съдържание;
- Недопустимост на разпит като свидетели на специалисти – технически помощници, изготвили ВДС и/или протокол за ВДС;

Специалните разузнавателни средства и класифицираната информация

- т. 6, р. II на Приложение № 1 към чл. 25 от ЗЗКИ - в обхвата на информацията, съставляваща „държавна тайна“ по смисъла на чл. 25 от Закона, е информацията относно използвани съгласно законовите разпоредби специални разузнавателни средства (технически средства и/или способите за тяхното прилагане).
- Достъп до класифицираната информация.

Достъп до информацията, получена чрез използване на СРС в наказателното производство

- Решение № 464/2007г. III НО.
- Решение по делото Леас срещу Естония от 2008г.
- Решение по делото Моисеев срещу Русия от 2008г.

СРС и публичността на процеса

- Публичността - гаранция за справедлив процес и поддържане на доверието в съдилищата;
- ТР № 4/2014г. На ВСК - Наличието на приложени по наказателно дело ВДС, получени чрез използване на СРС, представлява допустимо, но недостатъчно основание за ограничаване на публичността на съдебния процес, налагащо разглеждането му при закрити врати съгласно чл. 263, ал. 1 от НПК.

Доказателствена сила на данните, получени чрез СРС

- Чл. 177 от НПК;
- Чл. 177 от НПК и другите забрани във връзка с доказателствата;
- Специфични хипотези;

Благодаря за вниманието

Лада Паунова

02 9219425

0886 048402